

Sygn. akt II Ca 1752/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 kwietnia 2019 r.

Sąd Okręgowy w Kielcach II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: **SSO Cezary Klepacz (spr.)**

SSO Mariusz Broda

SSO Beata Piwko

Protokolant: protokolant sądowy Patrycja Bogdańska

po rozpoznaniu w dniu 8 kwietnia 2019 r. w Kielcach

na rozprawie

sprawy z powództwa M. M.

przeciwko Gminie K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku wstępnego Sądu Rejonowego we Włoszczowie z dnia 14 września 2018 r., sygn. akt I C 383/17

zmienia zaskarżony wyrok przez jego uchylene.

Sygn. akt II Ca 1752/18

UZASADNIENIE

M. M. wniósł pozew przeciwko Gminie K., w którym domagał się zasądzenia tytułem: zadośćuczynienia – kwoty 20.000 zł tytułem, przyszłych kosztów leczenia i rehabilitacji – 2.000 zł, zwrotu kosztów leczenia i rehabilitacji – 2.000 zł, zmniejszenia widoków powodzenia na przyszłość – 5.000 zł, a także ustalenia odpowiedzialności strony pozwanej na przyszłość oraz zwrotu kosztów procesu.

W uzasadnieniu żądania powód podał, że w dniu 5 października 2014 roku został rozegrany turniej piłkarski zorganizowany przez Gminę K. za pośrednictwem sołectwa L.. Powód był zawodnikiem drużyny wsi L. i został w czasie meczu sfaulowany przez zawodnika z drużyny wsi C., doznając urazu nogi. W badaniu lekarskim stwierdzono skręcenie i naderwanie stawu skokowego. Do dziś noga nie jest w pełni sprawna.

Pozwana wniosła o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda kosztów procesu, podnosząc że nie ma legitymacji do występowania w sprawie, albowiem wskazaną imprezę sportową zorganizowało Stowarzyszenie (...), a Gmina K. przeznaczyła jedynie środki finansowe na ufundowanie nagród, co uczyniły też osoby fizyczne i Starostwo Powiatowe we W..

Wyrokiem wstępnym z dnia 14 września 2018 roku, sygn. akt I C 383/17, Sąd Rejonowy we Włoszczowie uznał roszczenie M. M. przeciwko Gminie K. z tytułu uszkodzenia ciała w dniu 5 października 2014 roku za usprawiedliwione w zasadzie.

Sąd ten dokonał następujących ustaleń:

W dniu 5 października 2014 roku we wsi L., gmina K., odbył się turniej sportowy, w ramach którego został rozegrany mecz piłki nożnej. Uczestnikiem imprezy był M. M. – zawodnik drużyny wsi L.. Podczas meczu piłki nożnej powód został sfaulowany przez zawodnika z drużyny wsi C., wskutek czego doznał urazu nogi w postaci skręcenia i naderwania stawu skokowego.

Boisko, na którym zostały rozegrane zawody stanowi własność Gminy K..

Podczas turnieju nie była zorganizowana opieka medyczna, biorący w nim udział nie podpisywali dokumentów uczestnictwa, nie byli informowani, że z tytułu udziału w zawodach sportowych nie podlegają ubezpieczeniu przez organizatora, którym było S. W. L..

Ogłoszenie o turnieju było zamieszczone na stronie internetowej Urzędu Gminy w K.. Sołtys wsi L. – E. S. został wskazany jako osoba, z którą należy się kontaktować w sprawie turnieju, po przeprowadzeniu którego na stronie internetowej (...) zamieszczono relację z jego przebiegu. Jako organizatorów wskazano Radę Sołecką i Stowarzyszenie (...).

E. S. jest prezesem Stowarzyszenia na Rzecz (...), zarejestrowanego w Krajowym Rejestrze Sądowym od dnia 22 maja 2013 roku pod numerem (...). Celem działania Stowarzyszenia jest m.in. upowszechnianie kultury fizycznej i sportu. Nie jest ono powszechnie znane w społeczności lokalnej.

W związku z organizacją zawodów nie została sporządzona żadna dokumentacja. Ogłoszenie na stronie internetowej Urzędu Gminy K. zamieszczono na podstawie ustnej zgody pracownika odpowiedzialnego za prowadzenie tej strony, a zgodę na realizację samej imprezy wyraził ustnie Wójt Gminy K. – I. G., który podczas turnieju pełnił rolę konferansjera, a po jego zakończeniu wręczał nagrody zwycięzcom.

Na stronie internetowej (...) zamieszczane są ogłoszenia pochodzące od innych podmiotów, których przedmiot działalności nie jest związany z działalnością Gminy K..

Sąd Rejonowy wskazał, że zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym, gmina ma osobowość prawną, a zatem i zdolność sądową; może tworzyć tzw. jednostki pomocnicze, którymi na terenach wiejskich są sołectwa. Źródłem powstania i funkcjonowania jednostki pomocniczej jest statut gminy (art. 5 ust. 1 i 3 cyt. ustawy). Nadto jednostka pomocnicza musi mieć własny statut nadany jej przez radę gminy, którego minimalny zakres postanowień uregulowany jest w ustawie (art. 35 ust. 1 i 3). Organem wykonawczym sołectwa jest sołtys (art. 36 ust. 1 ustawy). J. nie została wyposażona w podmiotowość cywilnoprawną.

Zamieszczenie na stronie internetowej Urzędu Gminy K. ogłoszenia, że turniej ma charakter gminno-powiatowy, a osobą do kontaktu jest sołtys wsi L., stanowiło czytelny komunikat dla przeciętnego odbiorcy, że turniej jest organizowany przez sołectwo wsi L.. Teza, że określenie „gminno-powiatowy” miało dotyczyć jedynie zasięgu terytorialnego imprezy została postawiona jedynie na użytek procesu sądowego. Do odmiennej interpretacji nie uprawnia to, że Gmina na swojej stronie internetowej zamieszcza różne ogłoszenia, niezwiązane z jej działalnością, albowiem wynika z nich, kto jest ich autorem.

Za nieudowodnione Sąd uznał, iż turniej był organizowany wyłącznie przez Stowarzyszenie (...). Przeczy temu zarówno treść ogłoszenia o turnieju, jak i zamieszczona na stronie internetowej Urzędu Gminy w K. relacja z zawodów, w której wskazano wprost, że „G.-Powiatowy Turniej Sportowy zorganizowany został przez Radę Sołecką i Stowarzyszenie (...).

W świetle zeznań świadków i stron nie budzi natomiast wątpliwości, że wiedza o działalności tego Stowarzyszenia nie była wśród lokalnej ludności powszechna, a E. S. znany był przede wszystkim jako sołtys wsi L..

Podstaw przyznania odszkodowania na zasadzie art. 417² k.c. należy doszukiwać się w istnieniu takich sfer działalności administracji publicznej, w których zachodzi konieczność podjęcia władczej ingerencji przez organy administracji w celu wykonania podstawowych zadań służących zaspokajaniu potrzeb publicznych, co w pewnych sytuacjach może powodować uszczerbek dla członka społeczności.

Gmina, jako organ władzy publicznej, w zakresie swych obowiązków ma zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty poprzez wspieranie kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych (art. 7 ust. 1 pkt 10 ustawy o samorządzie gminnym).

Turniej piłki nożnej, w którym uczestniczył powód był zorganizowany w ramach zadań własnych Gminy K., za pośrednictwem sołectwa wsi L..

Z art. 417² k.c. wynika odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną wykonywaniem władzy publicznej, które nie jest bezprawne. Celem tej regulacji prawnej, która wykracza poza minimalny standard ochrony jednostki określony przez art. 77 ust. 1 Konstytucji RP, jest zapewnienie poszkodowanemu kompensaty szczególnie dotkliwych uszczerbków spowodowanych władczą działalnością jednostek Państwa i samorządu terytorialnego, jeżeli przemawiają za tym normy etyczne, a wobec zgodnego z prawem zachowania sprawcy usunięcie tych następstw nie jest możliwe na podstawie przepisów ogólnych.

Sąd Rejonowy uznał, że względy słuszności nakazują, aby na podstawie powołanego przepisu ustalić odpowiedzialność pozwanej za skutki wyrządzenia szkody powodowi, w związku z jego udziałem w zawodach sportowych, co skutkowało uznaniem roszczenia M. M. przeciwko Gminie K. z tytułu uszkodzenia ciała w dniu 5 października 2014 roku za usprawiedliwione w zasadzie.

Apelację od tego orzeczenia wniosła strona pozwana, zarzucając Sądowi błąd w ustaleniach, w szczególności poprzez przyjęcie, że Gmina K. jest odpowiedzialna za zdarzenie z dnia 5 października 2014 roku, podczas gdy taką odpowiedzialność, zgodnie z oświadczeniem E. S., ponosi Stowarzyszenie (...).

Wskazując na to, wniesiono o zmianę wyroku i stwierdzenie, że odpowiedzialność za wskazane zdarzenie ponosi co do zasady Stowarzyszenie (...).

Na rozprawie w dniu 21 lutego 2019 r. pozwana sprecyzowała żądanie apelacji w ten sposób, że wniosła o zmianę wyroku i ustalenie, że Gmina K. nie ponosi odpowiedzialności za zdarzenie z dnia 5 października 2014 roku co do zasady.

Pozwany wniosł o oddalenie apelacji.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja okazała się zasadna, chociaż z innych przyczyn niż w niej wskazane.

Stanowiący przejętą przez Sąd Rejonowy podstawę odpowiedzialności strony pozwanej wobec powoda art. 417² k.c. stanowi, że jeżeli przez zgodne z prawem wykonywanie władzy publicznej została wyrządzona szkoda na osobie, poszkodowany może żądać całkowitego lub częściowego jej naprawienia oraz zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę, gdy okoliczności, a zwłaszcza niezdolność poszkodowanego do pracy lub jego ciężkie położenie materialne, wskazują, że wymagają tego względy słuszności.

Przepis ten, jako wyjątek od reguły z art. 417 k.c., podlega wykładni ścieśniającej, a zatem przewidziana w nim odpowiedzialność zachodzi wówczas, gdy brak podstaw do roszczenia na zasadach ogólnych, a zachodzą szczególne racje uzasadniające kompensację, sama zaś szkoda jest wynikiem legalnego wykonywania władzy publicznej.

Wykonywanie władzy publicznej w rozumieniu tego przepisu to tylko działania w sferze tzw. imperium, z wyłączeniem dominium. Decyduje o tym kryterium funkcjonalne. Szkoda musi być wyrządzona przy wykonywaniu powierzonej czynności i pozostawać w adekwatnym związku przyczynowym z legalnym wykonywaniem władzy.

Chodzi tu zatem o takie czynności, które związane są z możliwością zastosowania przymusu, będącego atrybutem władzy publicznej, których wykonywanie może prowadzić do wyrządzenia szkody na osobie. Mogą to być działania podejmowane w interesie ogółu (np. obowiązkowe szczepienia ochronne, przypadkowe postrzelenie przechodnia w czasie pościgu policyjnego) albo sytuacje, w których nie można było uniknąć szkody z uwagi na wysokie ryzyko jej wystąpienia (np. w czasie ćwiczeń wojskowych, czyszczenia broni przez funkcjonariuszy).

Nie sposób przyjąć, że do sfery imperium należy zorganizowanie przez gminę turnieju sportowego, w którym udział jest dobrowolny.

Nie można wyprowadzić takiej podstawy odpowiedzialności strony pozwanej z treści art. 7 ust. 1 pkt 10) ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tekst jedn.: Dz. U. z 2019 r., poz. 506), który jako zadania własne gminy w zakresie zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty wymienia sprawę kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych.

Wykonywanie takich zadań jest realizowane głównie w zakresie zajęć wychowania fizycznego organizowanych dla dzieci i młodzieży, a przewidzianych programem nauczania w szkołach, organizowania zajęć rehabilitacji i rekreacji ruchowej, a także prowadzenia gminnych instytucji kultury fizycznej, jak kluby sportowe. Ustawa nie określa jednak, które działania gminy w tym zakresie mają charakter obowiązkowy.

Z przepisów ustawy z 25 czerwca 2010 r. o sporcie (Dz. U. Nr 127, poz. 857 ze zm.), wynika jedynie (art. 27), że tworzenie warunków, w tym organizacyjnych, sprzyjających rozwojowi sportu stanowi zadanie własne jednostek samorządu terytorialnego, a organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego może określić, w drodze uchwały, warunki i tryb finansowania takiego zadania, wskazując w uchwale cel publiczny z zakresu sportu, który jednostka ta zamierza osiągnąć, przy czym przepisy ustawy nie naruszają uprawnień jednostek samorządu terytorialnego do wspierania kultury fizycznej na podstawie przepisów odrębnych. Przewidziana została również (art. 28 ust. 1) możliwość otrzymania dotacji celowej z budżetu jednostki samorządu terytorialnego przez klub sportowy na obszarze tej jednostki, nie działający w celu osiągnięcia zysku, z zastosowaniem przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2017 r. poz. 2077 oraz z 2018 r. poz. 62 i 1000) w zakresie udzielania dotacji celowych dla podmiotów niezaliczanych do sektora finansów publicznych i nie działających w celu osiągnięcia zysku.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego nie wynika z kolei, aby turniej sportowy zorganizowany w dniu 5 października 2014 roku we wsi L., gmina K., miał charakter imprezy masowej w rozumieniu ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (tekst jedn.: Dz. U. z 2018 r., poz. 1870), w szczególności przy uwzględnieniu art. 3 tej ustawy, w tym zawierających definicje: imprezy masowej – pkt 1), masowej imprezy sportowej – pkt 3), meczu piłki nożnej – pkt 4), a w związku z tym, by miało zastosowanie rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 11 marca 2010 r. w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej organizatorów imprez masowych (Dz. U. z 2010 r. nr 54, poz. 323), które, jak stanowi jego § 1, określa szczegółowy zakres obowiązkowego ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej organizatorów imprez masowych, na które wstęp jest odpłatny, za szkody wyrządzone osobom w nich uczestniczącym.

Nie można wobec tego uznać, że strona pozwana ponosi odpowiedzialność wobec powoda na podstawie art. 417² k.c., albowiem szkoda, jakiej doznał M. M., nie została wyrządzona na skutek wykonywania władzy publicznej. Udział w zawodach sportowych zorganizowanych w dniu 5 października 2014 roku był dobrowolny. Oczywiście jest natomiast,

co podniósł już Sąd pierwszej instancji (k.163), że uczestnictwo w meczu piłki nożnej związane jest z istoty tej gry ze znacznym ryzykiem uszkodzenia ciała, nawet przy przestrzeganiu obowiązujących reguł.

Jak wyjaśniono w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2013 r., II CSK 279/12, OSNC 2013/7-8/96, sąd drugiej instancji, rozpoznając sprawę na skutek apelacji od wyroku wstępnego, może zmienić go przez oddalenie powództwa bądź odrzucenie pozwu tylko w razie stwierdzenia negatywnej przesłanki materialnoprawnej (np. przedawnienie roszczenia) lub procesowej (np. niedopuszczalność drogi sądowej) unicestwiającej roszczenie bądź stanowiącej przeszkodę do rozpoznania powództwa, której sąd pierwszej instancji bezzasadnie nie uwzględnił.

Ponieważ wyrokiem wstępnym z dnia 14 września 2018 roku, w oparciu o art. 417² k.p.c., uznano roszczenie M. M. przeciwko Gminie K. z tytułu uszkodzenia ciała w dniu 5 października 2014 roku za usprawiedliwione w zasadzie, to na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. należało zmienić to orzeczenie przez jego uchylenie.

SSO Mariusz Broda SSO Cezary Klepacz SSO Beata Piwko